

LIBRIS | Victor Ion Popa
we know
books

TAKE, IANKE și CADÂR

REGIS

ACTUL I

Vezi înaintea ochilor un șir de case ca și cum le-ai privi din stradă. Sunt acolo trei prăvălii modeste, de târgușor provincial. Întâia este a lui Take, a doua este a lui Ianke și cea din urmă și micuță de tot, a lui Cadâr. Casa lui Take și a lui Ianke sunt construite absolut la fel, numai că sunt cu totul altfel zugrăvite. De pildă, zidurile casei lui Take sunt roșii, iar tabla de pe acoperiș albă, pe când casa lui Ianke are zidurile albastre și tabla de pe acoperiș roșie. Firma lui Take, pe care-i scris doar: „La Take”, e neagră, cu litere galbene, iar a lui Ianke e galbenă cu litere negre. Căsuța micuță a lui Cadâr și firma lui au luat de la fiecare câte o culoare. Așa, de pildă, zidurile sunt roșii, tabla neagră, firma galbenă cu litere albe. Take și Ianke țin mărfuri la fel, coloniale, un pic de fierărie și mărunțisuri de marchitanie. Numai Cadâr are specialitatea nației lui: cafea, rahat și tot felul de dulciuri. E vreme de vară. Toate cele trei prăvălii au perdele în față, cât ține micul trotuar provincial – firește, și ele deosebit colorate. E cald și zăpușeală. Ghicești apropierea serii – dar vîpia nămezii s-a prelungit până aici. Poate să fie ora cinci. Ulița e pustie și nu se aude decât foarte departe – undeva – cântecul trist al unei flașnete. Toți trei negustorii, ușor și comod îmbrăcați de vară, dormitează pe scaune înadins puse în față, fiecare la prăvălia lui.

TAKE, IANKE și CADĂR

TAKE (*somnoros și lehametit de căldură, își șterge nădușeala oftând*): Ooof, cald e!

IANKE: Și ce-mi spui asta mie?

TAKE: Dar cui să i-o spui?

IANKE: Ce mă interesează pe mine că ți-i cald? Dacă ți-i cald, du-te în casă și te răcorește! Ce? Eu pot să te răcoresc?

TAKE: Dar ce, te-am rugat eu să mă răcorești? Lasă-mă-n plata Domnului!

IANKE: Ei poftim! Acum eu nu-l las!

TAKE: Mă rog, ție nu ți-i lene să vorbești atâta?

IANKE: Și ce te privește pe tine dacă mi-i lene ori nu mi-i lene?

TAKE: Dacă ți-ar fi lene ai dormi.

(Pauză; se aude caterinca.)

IANKE: Uuf! Mare căldură! Așa o căldură n-am avut toată vara!

TAKE: Și acum ce-mi spui mie asta?

IANKE: Dar ce, ție-ți spui?

TAKE: Atunci cu cine vorbești?

IANKE: Ce te privește pe tine cu cine vorbesc? Vorbesc cu Dumnezeu!

(Iarăși pauză și iarăși se aude caterinca tare.)

TAKE: Ia te uită, pe căldura asta, lui îi arde de cântat.

IANKE: Ei și ce parcă el cântă? Cântă mașina.

TAKE: Da, dar el dă din mână.

LIBRIS | We know books

IANKE: Ce ești dobitoc? El dă din mână încet și mașina cântă tare. *(Iar mică pauză. Cadâr sforăie.)* Nu sforăi că nu pot să dorm.

TAKE: Nu sforăi eu, turcu sforăie.

IANKE: Spune-i să tacă.

TAKE: Nu pot, că-l trezesc.

IANKE: Da, dar el de ce mă trezește pe mine? Ei, Cadâr! Acuși îi dau în cap cu un calup de săpun! Cadâr! Ce-ai luat-o așa turcește? Cadâr! Aista-i surd de tot când doarme. Du-te de-l trezește!

TAKE: Nu mă mișc de-aici nici mort.

IANKE: Dar ce, crezi că eu mă mișc? Mai bine stric un calup de săpun. I-auzi, domnule, cum sforăie! Aista nu mai este turc, aista-i curat harmăsar persan! Cadâr!

Ia o bucată de săpun și o zvârle în Cadâr. Cadâr, lovit, crapă un ochi, murmură ceva neînțeles, se răsucește puțin în scaun, apoi se așază zdravăn și adoarme iar. Nu mai sforăie.

IANKE: Ei așa! Dai un ban, dar face!

(Cadâr începe să sforăie iar.)

TAKE *(râde)*: Mai zvârle un calup!

IANKE: Dar ce, crezi că eu am fabrică de săpun? Spune-i că i-a venit un mușteriu, că pe mine nu mă crede.

TAKE: Fă-te repede că dormi, că vine baba Safta să cumpere ceva!

IANKE: Și ce-mi pasă mie? Ea nu cumpără de la ovrei. Fă-te tu că dormi.

Dar și el închide ochii.

TAKE, IANKE, CADĂR și BABA SAFTA

BABA SAFTA (*se duce la Take*): Dom' Take! Un calup de săpun!

TAKE: N-am săpun bun, babă. S-a stricat. Cere-i lui Ianke.

BABA SAFTA: Ooof! Păcatelor! Dom' Ianke, ia dă-mi un calup de săpun!

IANKE: Săpun? De unde am eu săpun? N-am deloc! Ia de la Take, că el are!

BABA SAFTA: Are, da spune că nu-i bun!

IANKE: Parcă se pricepe el la săpun?

BABA SAFTA: Dom' Take, auzi că jupânul n-are.

TAKE: Are, nu te uita în gura lui.

BABA SAFTA: Ei, Doamne, jupâne, zău dă-mi un calup de săpun!

IANKE: Se poate așa o creștină ca dumneata să cumpere de la un ovrei ca mine? Ia de la Take, că ți-l dă mai ieftin!

TAKE: Uite, babă, ia bucata ceea de jos! Ți-o dau ieftin!

BABA SAFTA: Apoi vezi că nu-i rău? Dar cu cât?

TAKE: Dă cât vrei! Cinci lei! Poftim!

BABA SAFTA: Ei, îi murdară, nu se poate, maică! Trei lei!

TAKE: Trei!

Ia banii. Baba pleacă.

IANKE: Dă zece lei încoace.

TAKE: Pe ce?

IANKE: Pe bucata de săpun. Dar ce, am vândut-o eu?

TAKE: De ce-ai zvârlit-o?

IANKE: Ce te privește pe tine ce fac eu cu marfa mea? O așez unde-mi place! Dă zece lei

TAKE: Nu dau nimic!

IANKE: Ei dă-mi atunci un calup de săpun de la tine.

TAKE: Și eu ce câștig?

IANKE: Ia nu fi măgar! N-ai câștigat cincizeci de bani?
Dă-mi un calup de săpun!

TAKE: Vino de ia.

IANKE: Dacă nu dai imediat, te pun la dobândă!

TAKE (*zvârle banii*): Na, domnule, ia-ți-i toți! Trei lei!

IANKE: Poftim restul! (*Și-i zvârle și el jos niște gologani.*)
Cinzeci de bani, câștigul tău!

TAKE: Dar ce, am vândut săpunul meu ca să câștig?

IANKE: Dar ce, eu l-am vândut ca să câștig? Tu l-ai vândut, tu să-ți iei câștigul!

TAKE: Bine. L-am luat.

IANKE: Să-i porți sănătos, dar, fiindcă tot te-ai sculat, dă-i încoace și pe ai mei.

TAKE: A, asta era? Scoală-te tu și-i ia.

IANKE: Nu pot!

TAKE: Nici eu nu pot! Mai dai cincizeci de bani?

IANKE: Nu pot, că pierd!

TAKE: Bine, altfel nu ți-i dau!

IANKE: Așa? Dă înapoi cincizeci de bani!

TAKE: Acu nu mai dau! Gata!

IANKE: Mă, dă înapoi!

TAKE: Nu dau.

IANKE: Serios vorbești?

TAKE: Foarte serios!

IANKE: Ai luat tu pomană de la un ovrei ca mine?

TAKE: Am luat!

TAKE: Na banii, mă! (*Și-i zvârle jos.*) Ia-i! N-auzi?

IANKE: Dorm!

TAKE: Îi lași așa în mijlocul drumului?

IANKE: Ce te privește pe tine unde-mi fac eu casa de economie? Lasă-i acolo, că poate-s buni de sămânță. (*Cadâr iar începe să sforăie.*) Pii! Iar a început! Turcii aiștea ne-au necăjit totdeauna pe noi, săracii români! Iar zvârl un calup! Mă, tu ai rezervă, că dacă mai sforăie trebuie să deschid o fabrică!

TAKE: Am, dar l-am scumpit!

IANKE: Dă-te dracului, n-ai câștigat destul la el? Nu mai vând săpun și gata! Să nu se mai spele mahalaua atât de mult, că nu-i sănătos! Cadâr!? (*Zvârle săpunul*) Pii!...

TAKE: Ce-ai făcut?

IANKE: Eu n-am făcut nimic, săpunul a făcut! Așa un săpun prost! Eu îl trimit la Cadâr și el nimerește în zid!

TAKE: A dat jos zugrăveala?

IANKE: Să știi că-i semn de ploaie. Așa un săpun bun, numai cât l-am zvârlit și a mirosit a ploaie, a și spălat vopseaua! Țsta-i săpun patent! Am să-l vând mai scump de-aci încolo, ca să-mi scot vopsitul casei.

TAKE: Apoi, fără glumă, ar cam trebui să ni le vopsim!

IANKE: Treaba ta, dacă vrei să vopsești, vopsește! Ce, eu am să ți-o vopsesc?

TAKE: Bine. Atunci trimit vorbă lui Stanică să vie și-l pun la vopsit.

IANKE: Zăăău? Așa crezi tu? Și eu ce fac?

TAKE: Treaba ta.

IANKE: Păi n-a fost vorba să așteptăm să vie copiii? Să-i întrebăm cum vor ei? Așa o vorbă ai tu?

TAKE: Da, dar băiatul meu a venit.

IANKE: Dar ce mă privește pe mine băiatul tău? Pe mine mă privește fata mea, și ea n-a venit. Dacă fata vrea o culoare și băiatul tău vrea tot culoarea aceea?

TAKE: Bine, mă, înțeleg, dar cât am să stau eu cu casa necurățată?

IANKE: De unde vrei să știu eu?

TAKE: Dacă nu știi tu când îți vine fata, vrei să știu eu?

IANKE: Dar ce, te-am obligat eu să știi? Parcă tu ai știut când vine băiatul. N-ai știut! Am zis eu ceva? N-am zis.

TAKE: Da, dar a venit. Fiica ta văd că nu dă niciun semn. Mai vine ori nu mai vine.

IANKE: Ei, o să vie dacă vrea și dacă n-o să vrea n-o să vie și gata!... Așa o cultură mare cum învață ea poate că nu-i dă voie să vie.

TAKE: Ei na! Că băiatu-meu nu învață tot la Academia comercială?

IANKE: Da, dar ce, el e femeie?...

TAKE: Păi școala e totuna și pentru băieți, și pentru fete!

IANKE: Ce vorbești? Și le ia și la armată?

TAKE: Ia lasă-mă în pace. Eu vorbesc serios și ție îți arde de glumă.

IANKE: Păi bine, dobitocule, cine a știut vreodată în lumea asta ce-i în capul unei femei? Și dacă nu știe de ea când vine nici Ionel al tău, care a văzut-o acum trei zile, de unde vrei să știu eu, care n-am văzut-o de doi ani! Lasă să fie ea sănătoasă acolo!... Ce ar să folosească dacă are să vie la un ovrei bătrân că mine? Eu bani să trimit. Dacă trimit bani, gata! E! Dacă ar mai trăi maică-sa, ar mai fi o frumusețe - dar așa?

Parcă tu ce folos ai că ți-a venit băiatul? Îl vezi? Nu-l vezi! El umblă, se plimbă și cere bani! Ce nevoie e să facă asta aici? Poate s-o facă și la București, că tot atât costă! Ba aici costă mai scump, că vrea să sperie târgul. Tu nu-l vezi pe Ionel cu așa o eleganță? Parcă n-ar fi băiatul lui Take din Podeni, parc-ar fi băiatul prefectului!

TAKE: Lasă să fie dacă-i dă mâna lui tată-său!

IANKE: Zic eu ceva? Lasă să fie că-i tânăr! Dar ce folos ai tu de asta?

TAKE: Am să mă mândresc că am cogeamite flăcău, voi-nic și deștept!

IANKE: Iote, iote. Că nu ești tu chiar așa de prost - dar tot negustor prost ești! Tu nu știi să lauzi decât marfa care n-o ai de vânzare!

TAKE: Dar ce vrei să spui că nu-i marfă bună?

IANKE: Zice cineva ceva? Bună... chiar mă mir că a ieșit așa o marfă dintr-unul ca tine.

TAKE: Nu mai spune! D-apoi bine, măi, nu-ți aduci aminte cum eram când am deschis noi prăvăliile aici?

IANKE: Ce vorbești? Erai un pârlit de negustor și asta-i tot. Ce te pui tu alături cu așa o floare de băiat că Ionel.

TAKE: Pârlit de negustor, ai? Apoi, ai avut tu noroc că eram noi prieteni, că-ți arătam eu ție...

IANKE: Ei, și ce era să arăți? Ai mai spus tu de multe ori așa o prostie... Ei și ce folos aveai tu dacă mi-ai fi pus acolo câteva coarne? Eu tot cu nevastă frumoasă rămâneam. Mai bine te-ai gândi că nevastă-ta, geloasă cum era, se întoarce în groapă de câte ori te aude că zici așa o prostie... Și de-atâtea ori o zici, că trebuie să fi ajuns săraca ventilator!

TAKE, IANKE, CADÂR dormind și ILIE

ILIE: Ce vorbești? Cine a ajuns ventilator?

IANKE: Ho! Nu te speria că nu-ți face concurență. (*Către Ilie.*) Ce poștești?

ILIE: Ce poftesc? Poftesc un calup de săpun!

IANKE: Ce vorbești? Și ce să faci cu el?

ILIE: Ce te sperii așa? Crezi că am să mă spânzur?

IANKE: Și dacă ai să te spânzuri, crezi că eu pierd ceva?

ILIE: Și chiar dacă am să mă spânzur, ce te-ai speriat așa?

IANKE: Eu am crezut că vrei să te speli!

ILIE: Cu așa un nebun nici nu poți vorbi serios. Mă rog îmi dai săpun, ori nu-mi dai?

IANKE: Săpun? Vrei săpun? N-am săpun! Cumpără de la Take.

TAKE: Al meu nu-i bun!

IANKE: Ce vorbești prostii! Cumpără de la el, Ițic, ascultă ce-ți spun eu! Are așa un săpun fain! Poți să spui Ruhălei că poate să dea pe obraz cu el, ca și cu o cremă!

TAKE: Dă-i, mă, săpun omului!

IANKE: De ce ești dobitoc, măi Take! Așa să aibă el bine dacă a venit pentru săpun. Pentru că nu știu ce caută el? Ei, n-a venit! Auzi? N-a venit!

ILIE: Ei și dacă n-a venit? Ce țipi așa? N-are decât să nu vie!

TAKE: Cine să vie?

ILIE: E nebun! El crede că eu vreau să văd dacă a venit fiică-sa! Ei, n-a venit, foarte bine.

IANKE: Ia, te poftesc! Cum foarte bine? Foarte rău!

ILIE: Ei na, foarte rău! Acum ești mulțumit? Și mă rog de ce te superi dacă mă interesez? Ce, n-am voie? Ce, n-am băiat de însurat?

TAKE: A, pentru Ștrul?...

IANKE: Ai înțeles acum? Pentru Ștrul. Așa unul ca el se cheamă băiat de însurat cu fata mea! Mă rog, fata mea a învățat Academia, poți să spui tu ce cultură l-ai învățat?

ILIE: L-am învățat eu așa o cultură cum n-a învățat fata ta! Câștigă la un vagon de grâu cât nu câștigă Cristescu la cinci procese! Ce cultură mai vrei?

IANKE: Dobitocule! Asta-i cultură? Să se învețe întâi să umble cu săpunul și pe urmă să vorbească de cultură. Tu nu vezi că n-a purtat guler în viața lui? Așa o cultură fără guler, să te speli pe cap cu ea! Ei, și la urma urmei, n-am săpun și du-te dracului și lasă-mă în pace!

ILIE: Ce te enervezi? Ce te enervezi degeaba? Nu se poate să vorbească liniștiți de-o afacere doi ovrei ca noi?

IANKE: Ovrei? Cine-s ovrei?

ILIE: Eu și cu tine, cine vrei să fie?

IANKE: Tu ovrei? Uită-te la el! Ovrei tu? Tu nu ești ovrei - tu ești un jidan scârbos, du-te dracului!

ILIE: Ei ho! Și vorbește mai încet că mă duc! Ce țipi așa? Ai să aduni toată mahalaua! Va să ai săpun?

IANKE: N-am! Poate că am s-aduc la toamnă și peste iarnă ai să te speli de câte ori vrei.

ILIE: E nebun! Ce să mai vorbesc degeaba cu el? Bună ziua.

Iese.